

Asia: VN/24182/2023

Eläinsuojelurikosten rangaistukset ja eläintenpitokielto - Arviomuistio

Näkemyksenne eläintenpitokiellon käytön lisäämisestä ja kiellon keston pidentämisestä?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Eläintenpitokiellon tavoitteena on pyrkimys estää uuden eläimeen kohdistuvan rikoksen tekeminen ja suojella eläimiä sekä turvata niiden hyvinvointi kieltämällä eläintenpito henkilöltä, joka on osoittautunut siihen soveltumattomaksi tai kykenemättömäksi. Voimassa olevan sääntelyn esitöiden mukainen pääsääntö on, että eläinsuojelurikokseen syylistynyt henkilö tuomitaan eläintenpitokieltoon. Kuten hyvin laaditusta selvityksestä ilmenee, eläintenpitokielto määrätään kuitenkin oikeuskäytännössä vain noin joka toiselle eläinsuojelurikokseen syylistyneelle henkilölle. Onkin huomattava, että kysymys on tuomioistuimen kussakin yksittäistapauksessa tehtävästä tapauskohtaisesta harkinnasta eikä tilastojen tai yksittäisten tuomioiden perusteella ole mahdollista tehdä erityisiä johtopäätöksiä siitä, että eläintenpitokielto jätettäisiin yleisemmin vastoin lain tarkoitusta tai muutoin perusteetta määräämättä.

Arviomuistiossa esitetyn mukaisesti asenneilmapiiri eläinten suojelua ja hyvinvointia kohtaan on muuttunut. Eläimet ja niiden hyvinvointi koetaan yhä tärkeämmäksi. Tämä puoltaisi hovioikeuden näkemyksen mukaan ainakin eläintenpitokiellon käytön lisäämistä nykyiseen verrattuna.

Keskeistä mahdollisessa lainsäädäntöuudistuksessa on kuitenkin se, että tuomioistuinten harkintavalta eläintenpitokiellon määräämisestä ja erityisesti sen sisällön osalta pysytetään edelleen riittävän laajana eläinsuojelurikosten moninaisuus ja tapauskohtaisuus sekä tekoajasta toisinaan kulunut pitkäaikainen aika huomioon ottaen. Tämä harkintavalta voidaan hovioikeuden käsityksen mukaan kuitenkin turvata myös arviomuistiossa esitetyillä sääntelyvaihtoehdoilla.

Hovioikeus kannattaa arviomuistiossa esitettyä vaihtoehtoa, jonka mukaan perusmuotoiseen eläinsuojelurikokseen syylistynyt henkilö olisi törkeään eläinsuojelurikokseen syylistyneen henkilön tavoin määrättävä eläintenpitokieltoon, jollei kiellon määräämättä jättämiselle ole erityisen painavia syitä. Tämä tarkoittaisi sitä, että kiellon määräämättä jättäminen olisi perusmuotoiseen eläinsuojelurikokseen syylistymisen tilanteissa poikkeus, joka tulisi erikseen perustella.

Näkemyksenne eläintenpitokiellon rikkomisesta säädetyn rangaistusasteikon muuttamisesta?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Arviomuistiossa on sinänsä ansiokkaasti tuotu esiin erilaisia perusteita eläintenpitokiellon rikkomisesta säädetyn rangaistusasteikon muuttamiselle. Kuitenkin, jotta eläintenpitokielto olisi tehokas, se edellyttäisi valvontaa, joka puolestaan lisäisi kiinnijäämisriskiä. Kiinnijäämisriskin lisääminen on huomattavasti tehokkaampi keino rikosten ennaltaehkäisemisessä kuin rangaistusasteikon ankaroittaminen. Arviomuistiossa eläintenpitokiellon valvonta on jäänyt liian vähälle huomiolle. Olisi tärkeä luoda erilaisia keinoja, jolla eläintenpitokieltoa voitaisiin konkreettisesti valvoa. Eläintenpitokieltoa on huomattavasti vaikeampi valvoa kuin esimerkiksi arviomuistiossa siihen rinnastettua liiketoimintakieltoa.

Hovioikeuden käsityksen mukaan eläintenpitokiellon tehokas valvonta erityisesti lemmikkieläinten osalta on kotirauhan suojan vuoksi tällä hetkellä hankalaa. Eläintenpitokieltoa jatkossa valvovan tahon tulee voida päästä kotirauhan suojan piiriin varmistamaan, että eläintenpitokieltoa on noudatettu. Sen sijaan rangaistusasteikon ankaroittaminen ei ole hyväksyttävä keino kotirauhan piiriin kohdistuvan valvonnan mahdollistamiseksi.

Edellä mainituille toimenpiteille mahdolliset vaihtoehtoiset keinot?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Edellä lausutuun tavoin jatkovalmistelussa olisi syytä kiinnittää erityistä huomiota eläintenpitokiellon valvonnan kehittämiseen erilaisin keinoin. Tällä hetkellä keinoja valvoa eläintenpitokieltoa erityisesti lemmikkieläinten osalta ei tosiasiaa juuri liene.

Hovioikeus korostaa syyttäjälaitoksen ja tuomioistuinlaitoksen osaamisen kehittämisen ja lisäkoulutuksen merkitystä eläimiin kohdistuvien rikosten käsittelyssä ja eläintenpitokiellon määrittämisessä.

Muita huomioita

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Eläintenpitokieltoa koskevia säännöksiä kehitettäessä olisi hyvin tärkeää arvioida myös, mitä eläintenpitokieltoon määrätyn henkilön omistamalle eläimelle tapahtuu. Eläimen lopettaminen on jo lähtökohtaisesti ristiriidassa eläinsuojelua koskevan lainsäädännön tarkoituksen eli eläimen hyvinvoinnin turvaamisen ja suojelun kanssa, eikä eläimen lopettamista ole kaikissa tilanteissa pidettävä eläimen edun mukaisena ratkaisuna.

Lausunnon on valmistellut asessori Hanna Laasonen.

Hovioikeuden presidentti Asko Välimaa

Ijäs Jonna
Helsingin hovioikeus